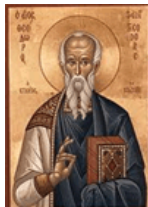

Свети Теодор Студит ОТКРОВЕЊЕ У БОЈАМА

Треће побијање иконоборца

Псалмописац Давид се слави зато што је оборио непријатеља Голијата једним хицем из своје праћке. Ја, како год, да сам невешт у ратовању, задајем сада трећи ударац речју после прва два, у нади да ћу уништити непријатељска размисљања иконоборца, мада је тај покушај можда преко мојих снага. Ја ћу користити неке силогизме да представим ствар моје расправе, не у ствари помоћу техничких лукаштина Аристотелске технологије - или пре будалаштина - већ помоћу сличне форме изражавања, ослањајући се на снагу истине. Можда овај напор неће бити некористан онима којима је упућен: ако су мудри, можда ће им обезбедити почетак разумнијег промишљања; али ако су неуки, можда ће им дати неку врсту увода да помогне правилно разумевање, које је сада тешко притиснуто нападом иконоборачке јереси. И пошто је јасна подела од помоћи читаоцу, ја ћу распоредити расправу у четири дела, ређајући испод сваке главе аргументе који циљају на споменути мету.

- А. Описивање Христа у телу.
- Б. Пошто је описив, Христос има уметничку слику, у којој је сагледан, као и она у Христу.
- В. Постоји једно и недељиво поштовање Христа и његове слике.
- Г. Будући да је Христос прототип своје слике, има један лик с њом, као и поклоненење.

А. Описивање Христа у телу.

1. Заједничке су оне идеје које су једнако прихваћене од свих: на пример, да док је сунце изнад земље, онда је дан, није ноћ; или, ако је неко живо биће, разумно, смртно, и има способност мишљења и разумевања, онда је оно човек. И опет, свако тродимензионално тело, које има чврсту површину, тако да може бити виђено и дотакнуто, описиво је. Па шта мислите најчаснији? Је ли и то врста тела оно што је примило Слово Очево када се очовечило? Ако они кажу: да, онда се несумњиво морају сложити да је оно описиво. Међутим, ако кажу: не, то није различито од онога кад неко каже да кад је сунце изнад земље није дан него ноћ; и да ако је неко живо биће разумно, смртно и има способност мишљења и разумевања, то није људско биће. Само лудак може мислити и говорити на овај начин. Само се неразуман расправља са лудаком. Према томе, ми ово не упућујемо онима који намерно неће да чују, него онима који имају уши да чују.

2. Вид је пре слуха по месту својих органа и у чулном опажању. Јер неко прво види нешто, па то затим пренесе до слуха. На пример, Исаија је видео Господа где седи на престолу славе, окружен и слављен од шестокрилих серафима. Исто тако, Језекиљ јасно опазио кола Божија, херувиме. Било како било, чак су и богонадахнути ученици прво видели Господа па су касније писали поручку. Ако је, дакле, ово како јесте, и ма колико ишао назад, наћи ћеш да писана реч потиче из опажања, несумњиво је да ће слика повести о Христу чинити могућом писану реч о њему; буде ли порекнута ова прва, биће порекнута и она друга.

3. Ако је неописивост особина Божије суштине, а описивост својство људске суштине, а Христос је из обоје - онда је он из два својства, пошто се спознаје у две природе. Како онда неће бити хулно рећи да је он неописив у телу исто као и у духу, будући да ако се његов опис порекне и његова људска природа ће се порекнути?

4. Ако ствари немају иста својства, онда су и њихове суштине различите. Својствена је божанству неописивост, бестелесност, и безобличност. Својствена је човешту описивост, опипљивост и тродимензионалност. Ако је, дакле, Христос из обоје, свакако је и неописив и описив. Ако је он само једно, он је само од једне суштине од које има својство, што је безбожно.

5. Ако неописивост потре описивост, као да није могуће да обоје буде у Христу, сасвим је нужно да је неопипљивост потрла опипљивост, ма колико да друга супротна својства припадају његовим двома природама. Ако је ово безбожно, онда ће такође бити безбожно рећи да је он неописив у погледу његовог ваплоћења.

6. Ако је Христос неописив, није ни страдалан, јер неописивости припада нестрадалност. Међутим, Он је страдалан, како кажу Речи. Дакле, он је и описив.

7. Одељак: "Господ ме створи на почетку свога дела, као првину свог древног дела Пре брда ја се родих," открива две Христове природе, неописиву и описиву.

Ако се први стих: "Господ ме створи на почетку свога дела, као првину свог древног дела," односи на људскост, онда се каснији стих: "Пре брда ја се родих," односи на божанственост: тада говорник мора бити субјект описа утолико што је створен; али уколико је нестворен, он мора бити неописив. Али ако, пошто је он описив по једној природи (створеној), друга природа (нестворена) биће такође описива: тада ће се једна морати променити из неописиве у описиву, а друга из описиве у неописиву. Свака природа мора изменити са другом своја својства, и изгубити природно и неутуђиво својство које јој

припада; и укратко, ништа не остаје заиста у себи због ових празних замена, што је бесмислено.

8. Ако говорећи: "Господ ме створи на почетку свога дела, као првину свог древног дела," ми не сматрамо да се Слово променило у месо због комбинације божанствености и људскости у њему, него да је Слово постало месо остајући на висини своје божанствености; на исти начин, кад говоримо да је он описив, ми не верујемо да се он изменио у описивост, уколико је он Бог, али да уколико је постао човек, он се јавља као ми. Али ако се у описивост променила неописивост, онда се, при преузимању меса, изменила природа божанства, што је бесмислено.

9. Рећи, "Господ ме створи," исто је што и рећи, "Господ ме описа". Јер ако није могуће рећи, само зато што није написано, "Господ ме направи", или "Господ ме утелови" да ове ствари нису се десиле њему, тако, пошто је написано, "Господ ме створи", могуће је онима који желе да мисле исправно да разумеју исто, "Он ме описа." Јер стварање је својство описивања, што знају чак и они који имају мало памети.

10. Ако је Христос неописив, као што ти кажеш, не само у погледу на његово божанство, него такође и у погледу на његово човештво, онда је његово божанство управо и човештво. Јер ствари које имају иста својства, једне су и природе. Али ако је он од две природе, он је, према томе, и са два својства; иначе, уклањањем описивости, уклониће се и људска природа.

11. Ако је свака слика слика неког облика, лика, или појаве и боје, и ако Христос има све то, пошто Речи кажу, "Он узме обличје слуге и нађе се у људском лику", и имао је "ниског порекла и безначајну" појаву, што означава тело: онда је он осликан управо у складу са таквим описом свог лика.

12. Баш као што су неописивост, недодиривост, безобличност истог реда, тако су и описивост, опипивост, имање облика и било која друга својства која су супротна овим првим. Ако је, према томе, Христос неописив као човек, консеквентно томе мораћемо рећи да је и недодирив и безобличан; јер обе те ствари су истог реда. Међутим, ако је то неумесно, и ако се једно својство не може делити од другог - као што се неописивост не може оделити од недодирљивости и безобличности - онда, ако је он опипљив, мора бити и описив: иначе, због његове неописивости ми ћемо допустити да је он такође и недодирљив - што је безбожно.

13. Постоје многе врсте описа: обухватност, квантитет, квалитет, положај, места, времена, ликови, тела, које се одричу у случају Бога, јер божанство нема ништа од тога. Христово пак очовечење показало се унутар тога. Јер, Он, који је необухватив, обухвати се у Дјевиној утроби; Он, који је неизмерив, постаде висок три лакта; Он, који је без квалитета, обликова се у одређен квалитет; Он, који је без положаја, седе и леже; Он, који је безвремен, постаде дванаест година стар стасајући у године; Он, који је безобличан, појави се у облику човека; Он, који је бестелесан, када је преузео тело, рекао је ученицима: "Узмите, једите, ово је моје тело". Према томе, Он је описив и неописив; ово друго по свом божанству, а прво по свом човештву - чак иако се то не допада безбожним иконоборцима.

14. Ако "нико никада није видео Бога," као јединородни син Очево, који је и сам Бог, и који га је учинио познатим, како Он може рећи слепцу који је прихватио његову светлост: "Видео си га, и то је онај који говори с тобом?" Тако ми морамо закључити да је један те исти видљив и невидљив: невидљив по својој неописивој природи (јер оно што је неописиво невидљиво је), али видљив по свом описивом човештву (јер оно што је описиво видљиво је). Овај закључак је исправан.

15. Приговор иконоборца: "Ако је Христос чудесно преузео месо у своју сопствену ипостас, али месо без одређених личних црта, пошто то не означава појединачног човека него пре човека уопште: како је онда могуће да то тело буде додирљиво и буде насликано у различитим бојама? Аргумент је будаласт и мисао је лажна."

Одговор: Ако је Христос преузео месо у своју ипостас, али месо без одређених личних црта - како ти кажеш - пошто то не означава појединачног човека него пре човека уопште: како је он постојао у њему? Јер општост има своје постојање у појединачним индивидуама: на пример, човештво у Петру и Павлу и другима исте врсте. Ако појединачна индивидуа не постоји, елиминисаће се и човек уопште. Према томе, човештво није у Христу уколико оно не постоји у њему као у једној индивидуи; и у том случају мораћемо да кажемо да је он постао овалпоћен у утвари, која не може бити додирнут или описан с различитим бојама. Међутим, то је манихејско мишљење.

16. Општости се опажају умом и мишљењем; појединачне индивидуе опажају се очима, које гледају опазиве ствари. Ако је, дакле, Христос узео нашу природу уопште, неопазиву у једном индивидуалном облику, Он може бити опажан само у уму и дотакнут само мишљу. Али Он је казао Томи: "Пошто си ме видео, поверовао си; блажени су они који не видеше а повероваше". И рекао је такође: "Стави прст свој овде, и види моје руке; и пружи руку своју и стави је на бок мој"; на тај начин је Он повезао опазиве ствари са опазивим стварима. Тако је Христос опазив, додирљив, и видљив телесним очима; и, према томе, описив.

17. Када кажемо: човек, ја замишљам заједничку суштину. Када додам члан, ја замишљам ипостас: то је само-постојеће биће онога што означава; и, тако говорећи, опис који се састоји од главних својстава, којима се они који деле исту природу разликују један од другог; на пример, Петар од Павла. Када је Христос рекао Јудејцима: "Сада тражите да ме убијете", а да је просто рекао: човека, могао би мислити на човека уопште. Али када је додао: "човека који вам је говорио истину", он је открио своју сопствену ипостас или личност. Јер односна заменица "који" има исту последицу као и одређени члан. Према томе, иако је он узео људску природу уопште, још ју је преузео као опазиву на индивидуални начин; из тог разлога, могуће је описивање.

18. "Човек" уопште је заједничка именица; али појединачно име, као што су "Петар" или "Павле", лична је именица. Појединачна индивидуа може бити названа по заједничком имену, а исто и по властитом имену. На пример, Павле се такође називао "човеком" - у погледу тога што је имао удела са индивидуама исте врсте, назван је "човек"; али утолико што се разликовао по својој ипостаси, он је назван "Павле". Ако је, дакле, Христос просто називан у Писму "Бог" или "човек", онда је он једноставно преузео нашу природу уопште (која, како смо пре тога показали, не може чак ни постојати уколико није опазива у једном индивидуалном облику). Ипак, Гаврило је рекао Дјеви: "Гле, зачећеш у утроби и родићеш Сина, и назваћеш га његовим именом Исус." Тако је Христос назван не само помоћу заједничке именице, него такође и сопственим именом: ово дели њега по ипостасној својству од осталих људи, и због тога он је описив.

19. Ако Христос није нека од индивидуа, као што ти кажеш, него човека уопште, како он може рећи својим ученицима: "Шта кажу људи да сам ја, нисам ли Син човечији?" Према томе, он је као један од нас, мада је он Бог и један од Тројице. Управо као што је одељен од Оца и Духа по својству синовства, тако се он разликује од других људи по својем ипостасном својству; и зато је описив.

20. Ако Христос није нека индивидуа, као што ти кажеш, него човека уопште, како Он може да каже Јудејцима: "Кога тражите?" Они су му одговорили: "Исуса Назарећанина". Исус им рече: "Ја сам тај." Дакле, Христос је посебна индивидуа, пошто је назван сопственим именом, "Исус Назарећанин". Али ако је он једна индивидуа, такође је и описив, пошто се карактерише својим сопственим својством.

21. Чланови исте врсте су једно по суштини али се ипостасно разликују једни од других: ово је један, ово је други. Ако, дакле, Христос не представља индивидуу, као што ти кажеш, него човека уопште, он се не би разликовао од других личности. Како би онда могао рећи Петру: "Тада су синови слободни. Међутим, да их не саблазнимо, иди на море и баци удицу, и узми прву рибу која се упеца, и кад јој отвориш уста, наћи ћеш статир; узми га и дај им га за мене и себе?" Према томе, пошто се он разликује од Петра, и плаћа две драхме једнако са њим, он једнако мора бити и описив пошто представља индивидуу, мада је узео људску природу уопште.

22. Приговор иконоборца: Ако је Слово преузело људску природу у своју сопствену ипостас; пошто је ова природа невидљива и безоблична, ако ће јој тек бити дат облик описом, друга личност ће бити примљена у ипостас Христову - али то је неумесно, и сродно Несторијевој јереси, проповедању двојства личности у Христу.

Одговор: Ако ми кажемо да месо које је преузело Слово има своју сопствену ипостас, ваш аргумент ће бити на месту. Али пошто ми, у складу са Црквеним суђењем, исповедамо да је ипостас Слова постала заједничка ипостас за две природе, ипостазирајући људску природу у се, са својствима која је разликују од других исте врсте, можемо с разлогом рећи да је једна те иста ипостас Слова неописива по својој Божанској природи али и описива по својој суштини која је као наша. Ова људска природа нема своје постојање у само-постојећој и само-описивој личности, одвојеној од ипостаси Слова, него има своје постојање у тој ипостаси - да не би било овде природе без ипостаси - у којој је она опазива у индивидуалном облику и описива.

23. Ако, пошто друга личност није примљена у Христову ипостас, они кажу да је ипостас неописива у погледу свога човештва, они морају нужно рећи да постоји једна природа Слова састављена од две природе, и зато неописива, пошто је својство једне од две природе помрачено - што је повезано са мишљењем Акефала и Аполинарија.

24. Ако, пошто друга личност није примљена у Христову ипостас, они кажу да је ипостас неописива у погледу свога човештва - Он тада није примио ову људску природу уистину, него само као наликујућу и по слици мяса, што је монтанистичко учење. Али ако је уистину преузео човештво, као што ми исповедамо, онда је Христова ипостас описива - не по свом божанству, које нико никада није видео, него по човештву које је опазиво у свом индивидуалном облику. Јер, како би неко могао бити посредник између Бога и људи ако Он не сачува нетакнутима својства обеју природа од којих се састоји?

25. "Где" означава место које тело заузима. Не само да је тело описано, него, такође, и место које оно заузима. Само оно што је без икаквог места неописиво је, пошто је то безгранично. Ако, дакле, Христос није описив, не само да Он није тело, него је и без места. И како може да сам он каже: "Хлеб који ћу дати тело је моје?" Или опет, када су Андреј и остали ученици питали: "Где ти пребиваш?" Он је одговорио: "Дођи и види". И јеванђелист продужава: "Они дођоше и видеше где је он боравио." Дакле, Он је описив, пошто је преузео тело, било да обитаву у дому, било да се враћа дому, или напушта дом.

26. Једна видљива контрадикција упућује да Христос није описив, зато што Писмо каже: "Чујеш звук речи, али не видиш облика; беше само звук". Ако Мојсије каже говорећи о Богу свих: "Чујеш звук речи, али не видиш облика; беше само звук", и Исаија на други начин каже: "Видесмо га, и Он немаше изгледа ни лепоте; већ његова појава беше неплеменита и безначајна свим синовима људским", како ће се ови пророци слагати један са другим, ако заиста немају конфликта међусобно? Очигледно је да обојица говоре о једном те истом. Мојсије одриче да Божија природа може имати лика, пошто је божанство невидљиво, и, према томе, ничему налик. Исаија тврди у односу на истога Господа, који је узео обличје слуге, да се Он види у облику као и ми. Због тога је Он описив у телу, мада је неописив по божанству.

27. Ако је Христос неописив, а Исаија каже о њему: "Човек који претрпе ударце и беше вичан ношењу болести," ја питам, је ли то што прима ударце тело или нешто бестелесно? И ако је бестелесно, онда је у облику духа; али ако је оно тело, како је онда неописиво, када се карактерише тродимензионалношћу и чврстом површином, и може се повредити?

28. Ако Христос није описив, како Он сам може рећи: "Подметнуо сам леђа ударачима, а образ онима који чупају браду. И нисам скривао лице од срама и пљувања?" Ово су својства описа: подметнута леђа, образ са ишчупаном брадом, испљувано лице. Према томе, ако Патник говори истину, човек који каже да је Он неописив, лаже.

29. Ако је Христос неописив, како сам он може рећи: "Прободоше ми руке и ноге, могу пребројати све кости моје?" Јер оно што је неописиво нема у природи да може бити пробијено, нити му се кости могу пребројати. Веровати овим речима је исто што и исповедати описивост.

30. Линија је растојање без дебљине, ограничена са две тачке из којих се повлачи. Лик је оно што се састоји од најмање три линије. Од тога настаје тело, које се твори из различитих ликова и ограничено је местом. Али оно што је неописиво није ни налик овоме, и није ограничено чак ни линијом, а камо ли сликом или местом или телом. Дакле, ако је Христос неописив, он се неће наћи ни у слици, ни на месту, нити ће се замишљати у телу. Али, по Писму, он је нађен по лику као човек, описан је местом, пошто је живео у Назарету, и постао је месо, како каже јеванђелист; према томе, он је и описив.

31. Ако је Христос неописив, како може Претеча да каже: "Гледај, јагње Божије који узме грех света?" Јер оно што је опажено није неописиво, а да и не спомињем да је то показано прстом. Али ако нешто треба бити виђено и показано, онда ће бити и описиво, као што је и прстом показиво. Дакле, Христос је описив.

32. Ако Христос није описив, он није од две природе, божанства и човештва, пошто нема својства сваке од њих. Јер човештво је описиво. Али ако је он из две природе, како може, будући да има две природе, да нема и њихова својства?

33. Ако је безбожно рећи: пошто је Христос разапет у месу, Божанство такође трпи - јер ово је учење теопасхита - онда је на исти начин безбожно рећи: пошто је Он описив у месу, Божанство је такође описиво - јер ово је учење иконобораца. А ова јерес је непобожнија, пошто тврди да се месо сјединило са божанством по природи, и ова описана сенка вуче само на телесно размишљање.

34. Приговор иконобораца: "Ако је Христос од две природе, када ви тврдите да га портретишете, зашто не сликате обе природе из којих и у којима је он, ако говорите истину? Али пошто је једно од ово двоје лажно, пошто се не може обухватити неописива божанствене природе у људском опису, безбожно је описивати Христа."

Одговор: Кад се било ко портретише, не портретише се природа него ипостас онога који је насликан. Јер како се може насликати природа, а да није претходно опажена у ипостаси? Јер, на пример, Петар није портретисан утолико што је он живо биће, разумно, смртно и има могућност мишљења и разумевања; јер ово не дефинише само Петра, него, такође и Павла и Јована, и све остале исте врсте. Али утолико што он придружује са заједничким одредбама и одређена својства, као што је дуг или кратак нос, коврцаву косу, чврсту грађу, светле очи, било шта што још карактерише његову појединачну појаву, он се разликује од осталих индивидуа исте врсте. Осим тога, иако се он састоји од тела и душе, он не показује својство душе у карактеристичном својству; а како би и могао, кад је душа невидљива? Исто важи и у Христовом случају. Не зато што је Он просто човек - бивајући у исто време и Бог - њега је могуће насликати; него зато што се он разликује од осталих исте врсте својим ипостасним својствима. Он је распет и има одређену појаву. Према томе, Христос је описив у погледу своје ипостаси, мада је неописив по свом божанству, као и по природама од којих се састоји.

35. Ако не треба описивати Христа, као што ви кажете, пошто би се смањило у слави, тада он не би био примљен ни у Дјевину утробу зато што би претрпео понижење. Али ако он није само примљен без понижења, него се чак и родио као беба, онда је и описив без срама.

36. Свако поктерно створење није врста како се дефинише уопште - јер она је невидљива, безоблична, без изгледа, и, дакле, неописива - него је то пре индивидуа која се природно састоји од својстава. Ово индивидуално је видљиво, покретно, и говори, те је, према томе, описиво; на пример, Јаков или Јован. Ако је, дакле, Христос неописив, он није видљив, не креће се, или говори артикулисаним гласом, нема језик или усне, не једе и не пије, спава или хода, или било шта што неко ради или трпи. Али ако исповедамо да Он чини ове ствари, како онда не може бити описив, изузев ако тајна божанског домостроја није фантазија?

37. Ако ствари, које су различитог рода и нису исте суштине имају различита својства која се односе на њихову суштину, и делимично је ово тачно за божанство и човештво: како може бити да Христос, који је из обоје, није у обоје, ако се заиста свака суштина не разликује од других по својим сопственим својствима? Али, ако је Он у обојма, онда је један те исти описив и неописив.

38. Истинска својства суштине чине сазнатом суштину које су она својства - неописивост божанство, описивост човештво. Дакле, ако је Христос од обоје, онда је он и описив као што је и неописив. Али ако он није описив, није истинити човек пошто је истинити Бог. Али он је истинити човек, и дакле, истински описив.

39. Приговор иконобораца: Ако је Син савршена слика Оца, тако да се Отац појављује у њему, као што Писмо каже: "Ко је видео мене видео је Оца," морамо казати да онај који долази од неописивога Оца неописив је. И како може да у описивом икада буде опажен неописиви? Према томе, Христос је неописив".

Одговор: Ако онај који долази од неописивога Оца јесте неописив, онда очигледно онај који долази од описиве мајке је описив - осим ако не сматрамо да је порекло истинито али рођење да је лажно. Али ако је обоје истинито за истога Христа, онда Он стиче својства од оба порекла, и неописивост и описивост.

40. Ако се прволик појављује у слици, претпоставимо онда да је прволик у потпуности поштован као слика. Али Христос је теловљен. Онда Отац по коме је слика обликована, мора такође да буде теловљен. Али, ако је ово неумесно, кажимо да је Христос сасвим неописив као слика Оца; јер Отац је неописив, пошто је и бестелесан. Али по томе што сам Христос каже, да је Син човечији - не чудите се овоме - морамо рећи да је он описив. Јер је сваки човек описив, пошто је теловљен. Ово је истина.

41. Уколико је то било у погледу његовог ваплоћења, као што ви кажете, да је Христос казао: "Ко је видео мене видео је Оца", онда Он нужно мора имати све квалитете природе које и Отац има; јер на тај начин је отисак исправан. Отац је пак безобличан, неописив; такав је и Христос. Јер како се може безобличност јавити у ономе ко је прихватио облик, или безличност у ономе коме је дат лик, или неописивост у ономе ко је описив? Али ако је ово безбожно, онда ће, такође, бити безбожно рећи да Христос говори о свом телесном јављању када каже: "Ко је видео мене видео је Оца". Остаје могућност да је он говорио о облику божанства; и то је истина.

42. Приговор иконобораца: "Ако је Христос био пуки човек," кажу, "Он би био описив; јер описивост је карактеристика пуког човека. Али пошто није пуки - јер је он обоје, Бог и човек - није ни описив".

Одговор: Ако, поричући да је Христос пуки човек, они кажу да је он неописив, свакако ће бити и бестелесан. Зато што је ствар описива и има облик који се препознаје као телесно биће. Ако ови квалитети недостају, онда, такође, морамо порећи и оно чему они припадају. Али Христос има тело и облик, биће, према томе, описив.

43. Ако зато што Христос није прост, кажу да је Он неописив у погледу свога човештва, пошто је својство његове божанске природе такво да би се неспојиве ствари помешале, наиме, описивост у неописивост. Ако се својства ствари помешају, онда су очито и њихове природе помешане. Али ако је то рећи или мислити безбожно, онда Христос није пуки човек, мада је описив у телу. Иначе, због његове описивости, неспојиве ствари би биле помешане.

44. Оно што је неописиво просто је и несастављено, зато што је оно изузето од било које врсте положаја или састава. Али Христос, будући двострук и састављен, ако не би био описив, изгубио би облик и чињеницу двострукости и састављености. Али ми исповедамо да је он двострук и састављен, и да је, према томе, описив, што је истинито.

45. Мушкост и женскост видљиви су само у телесном облику, пошто ниједна од разлика које карактеришу пол не могу се препознати у бестелесним бићима. Дакле, ако је Христос био неописив, као вантелесно биће, такође би био без разлике у полу. Али, Он се родио као мушко, као што Исаија каже: "од пророка." Према томе, описив је.

46. Нека тела могу се сећи само у мислима, наиме, она која су недодирива и, према томе, неописива; друга тела могу се сећи и стварно, наиме, она која су чврста и која су додирива и, према томе, описива. Ако је, дакле, Христос узео тело које се не може сећи, оно би било и неописиво. Али његово тело може и заиста бити сечено, јер Богогласни Лука каже: "И на крају осмог дана, кад Он беше обрезан". Ако је Он био обрезан, онда је описив, што је истина.

47. Приговор иконобораца: "Тела која не могу бити сечена или дотакнута, такође су и неописива. Пошто су анђели бестелесни, како они могу бити субјекти описивања? Према томе, ако су они описиви, они су такође и теловљени. Али ако су они бестелесни, онда нису описиви."

Одговор: У поређењу са збијеним телом, природа анђела је бестелесна; али у поређењу са божанством, њихова природа није ни бестелесна ни неописива. Јер ово је разлог да апостол каже: "Постоје небеска тела и постоје земаљска тела." Оно које је заиста бестелесно, оно је безгранично и неописиво; то приличи само божанској природи. Али анђео је ограничен местом и, према томе, описив је. Јер када је анђео дошао у Назарет и рекао Дјеву: "Радуј се!" он није био свугде. Али Слово Очево, прихваћено беше у утробу Богородице, беше присутно тамо, али истовремено беше изнад свих ствари. Из тог разлога Он је неописив и безграничан као Бог, мада је као човек, пошто је рођен од Дјеве, описив.

48. Ако Он који "беше у облику Бога" није описив у погледу "обличја слуге" које је узео, овај облик неће бити другачији од божанског облика - ако неописивост заиста карактерише божански облик. Али ако је обличје слуге различито и дели нашу суштину, како је Он узео облик наше суштине а да није узео такође и њена својства? Према томе, Христос је описив, пошто смо ми, чији је облик узео, описиви.

49. Ако чињеница да је Христос описив као човек унижење у односу на чињеницу да је као Бог неописив, онда ствари које он јавља радећи и говорећи као човек, морају такође бити унижене у односу на ствари које је открио поучавајући и делајући чудесно као Бог. Али ако у том случају једно се не унижава од другог, пошто свака остаје унутар својих сопствених граница у Христу који је из обоје, онда ни неописивост неће потрти описивост.

50. У разговору са неким Јудејцима, Спаситељ каже: "Пре Аврама, ја јесам." Јеванђелист Матеј, међутим, каже: "Књига рођења Исуса Христа, сина Давидова, сина Аврамова." Како онај који је био пре Аврама може бити син Аврамов? Није ли очигледно да треба да разумемо да се једна изјава односи на божанство а друга на човештво? Треба да мислимо исто и у вези са описивошћу и неописивошћу, да се једно неће унижити од другог у једноме Христу који је познат у обоје.

51. Ако сваки посредник посредује између две личности супростављене једна другој, делећи права сваке стране поштено, онда Христос, који је посредник између Бога и човека, и који, тако говорећи, комбинује екстремне у јединство природа помоћу правилног суђења, мора бити неописив по духу, али описив по телу. Иначе, ако више придаје једноме, наиме, неописивости, и не мари за другу, наиме, описивост, он неће успети да буде праведни посредник.

52. Ако је Христос умро као човек и није се изложио прекору као Бог, неће бити срамоте за њ ни ако буде описан на људски начин. Али ако је ово срамота, онда је то смртност много више.

53. Приговор иконобораца: "Описивање Христа је на неки начин несаслагасно и забрањено од божански надахнутог Писма. Јер оно каже: Господ говори вама с планина, између огња; чули сте звук речи, али лика нисте видели, беше само глас. Према томе, грађење лика Христовог у супротности је са божанском забраном."

Одговор: Они који изговарају ово, чине себе глумима, не схватајући зашто богонадахнуто Писмо забрањује ликове или било коју врсту представе која се користи као идол. Оно брани зато што је реч о божанској природи - јер је Божанство безмерно и безоблично, и нема никакве везе са било којим ликом - али не и о слову које је прихватило једну суштину у нашем облику. Јер ако Јеванђелиста каже: "И док се молио, изглед његовог лица се промени, а његова одећа постаде блиставо бела," можемо видети да невидљиви имаше изглед или лик, безлични имаше облик, и безмерни стаде унутар мере. И како Он имаше земаљски опис помоћу одређених својстава, следи да је Христос описив по свом теловљеном божанству, управо као што је неописив по својој невидљивој суштини.

54. Из било које врста бића које рађа, рођено треба да буде биће исте суштине; пошто је мајка Христова описива, тада је Христос, такође, описив, као њен син, мада је по природи Бог. Али ако није описив, онда нема исту суштину са својом мајком. Отуда ће следити да његова мајка није његова, што је бесмислено.

55. Приговор иконобораца: "Свако ће разумети да је опис Христа изум идолопоклоничког менталитета. Јер Апостол негде каже: "И они су заменили славу бесмртног Бога представама слика смртног човека и они обожаваху и поклонише се створењу пре него Творцу."

Одговор: Заиста, говорећи као апостол, пошто су иконоборци пали у искварено стање ума, "њихови неразумни умови потамнеше. Настојећи да буду паметни, постадоше луди, не разумевајући ни оно што говоре ни оно што упорно тврде." Јер ако се брани описивање Христа тиме што апостол каже: "И они су заменили славу бесмртног Бога представама слика смртног човека," он још није исповедио да је Бог постао као човек. Како он може још негде да каже: "Он, који, мада у облику Бога, није сматрао за отимање то што је једнак са Богом, него је понизио себе, узевши обличје слуге, родивши се попут човека, и нађе се у облику човека. Понизио је себе и био послушан до смрти, и то до смрти на крсту?" Тако он противречи себи; на једном месту пориче

да је Бог постао попут човека, а на другом тврди да је Он био рођен у облику човека. Али доста са будалаштинама! Први део се односи на идолопоклонике који су заиста “ заменили славу бесмртнога Бога представама слика смртнога човека, птица и животиња или гмизаваца... и заменише истину Божију лажу и обожаваху и послужеше створењу пре него Творцу.” Друго је упућено вернику који верује да је Слово од Бога Оца, “мада он беше у обличју Бога”, постало је као они, не као једнак са Богом, него испразнивши себе, “узе обличје слуге и нађе се у облику човека.” Све ово су својства описивања.

56. Ако смо ми “тело Христово и засебни удови његови,” а Христос је наша глава, онда и глава мора бити описива као и удови. Ако је Он неописив, ми ћемо престати да будемо Христови удови, пошто смо ми предмети који се описују обликом. Није ли ово врхунац глупости?

57. Ако Спаситељ каже да је Он чокот, а ми лозе, очигледно је да лозе нису различитог рода од чокота. Али ако је ово тачно, пошто су лозе описиве, како може бити да је чокот неописив? Јер чокот се познаје помоћу лоза.

58. Ствари које су различите по врсти и природи, не могу да имају иста својства. Нико неће рећи да ватра пада надолу, а вода нагоре; али како се они разликују по начелу њихове суштине, тако се они разликују и по врсти њихових својстава. Пошто је Христос из природа које су различите по врсти и нису сасуштакствене, наиме, из божанства и човештва, Он такође мора бити познат у два својства, бивајући и неописив и описив. Јер ако се порекне једно својство, тада ће се порећи и суштина која је карактерисана тим својством.

Б. Пошто је описив, Христос има уметничку слику, у којој је сагледан, као и она у Христу.

1. Шта год да је уметничко, оно подражава нешто природно; јер ништа неће бити названо уметничким, ако није произишло од нечег природног. Према томе, постоји уметничка слика Христа, као што је он природна слика мајке која га је родила. Али ако је једно тачно, а друго лажно, он не би био природна слика своје родитељке, и не би имао уметничке слике као што је она има, што је блесаво.

2. Свака слика има везу са својим прволиком; природна слика има природну везу, док уметничка слика има уметничку везу. Природна слика је идентична по суштини и лику са оном чији отисак она носи; зато је Христос идентичан са својим Оцем у погледу божанства, а идентичан са својом мајком у погледу човештва. Уметничка слика је иста као њен прволик по изгледу, али различита по суштини, као Христос и његова слика. Према томе, постоји уметничка слика Христа, према коме она има своју везу.

3. Приговор иконобораца: “Ако Христос има уметничку слику утолико што је он природна слика своје мајке, онда, надаље, слика неће настати у потпуној сличности с њим, јер ће такође имати уметничку слику утолико што је он слика невидљивог Оца. Али ако је то тако, Божанство није изузето од описивања - што је безбожно рећи.”

Одговор: У својој великој глупости иконоборци мешају ствари које не могу бити смешане и не схватају како сваком извору приписати његова својства због којих је Христос и неописив и описив. У погледу свог произилажења од неописивог Оца, пошто је Он, Отац, неописив. Он неће имати уметничке слике: са каквим ликом може се упоредити Божанство, за кога је богонадахнуто Писмо сасвим забранило било какво представљање? Али пошто се родио од описиве мајке, из доброг разлога Христос има слику, баш као што се мајчина слика одразила у њему. Али кад он не би имао слике, онда не би био од описиве мајке, него из само једног корена, наиме, очинског, што уништава његов домострој.

4. Ако оно што је показано на слици се односи на прототип, и ако где год има прволика мора такође бити и слике - у складу са Господњим речима: “Чији је ово лик и потпис?” и његовим следећим речима упућеним питачима, “Подај Кесарове ствари Кесару, а Божије ствари Богу” - онда Христос, који је постао као један од нас, има уметничку слику, која се односи на њега помоћу односа сличности. Али ако нема уметничку слику, онда он није оно што се назива Христос. Али Христос је, и назива се, Истина по себи. Дакле, Он има слику и однос поштовања који прелази на њега и никад се не пресеца делењем славе.

5. Чињеница да је човек створен по Божијој слици и прилици, показује да је иконографски рад божанска делатност. Али пошто једна слика може бити копирана са друге, уколико је Христос човек, мада такође Бог, он може бити насликан у слици, не у духу, него у телу. Али ако је он насликан у једном од двога, онда очито има слику потпуно сличну њему из које се види колико му је слична.

6. Ако је Адам, први човек, описив својим обликом, онда и Христос, други Адам, пошто је он и Бог и човек, може једнако бити насликан у свом телесном облику. Ако, осим тога, “Како беше човек од прашине, такви су они који су од прашине; и какав је небески човек, такви су они који су небески,” и ако ми који смо небески можемо бити насликани, онда Христос, који је источник спасења за све, јесте и прволик своје сопствене слике.

7. Ако Бог не треба помоћи, и није субјект икаквог трпљења, како Апостол може да каже о њему: “У дане свог земаљског живота, принесе молитве и преклињања с великим вапајем и сузама Ономе који беше у стању да га избави од смрти, и би услышен због своје побожности. Иако је био син, научио се послушности преко страдања.” Није ли очито да бестелесни који је преузео тело изузет је од страдања и могућности да страда, не треба ничега, баш као што је неописив и описив? Али ако је описив, онда има и слику потпуно сличну њему у којој се показује подобје.

В. Постоји једно и недељиво поштовање Христа и његове слике.

1. Приговор иконобораца: “Ако свака ствар која је направљена по подобју нечега још увек је неизбежно неједнака са својим прототипом, онда Христос није исти као свој портрет у погледу поштовања. И ако су различити, поштовање које ви уводите такође је различито. Према томе, то води у идолопоклоничко служење”.

Одговор: Прототип није суштински у слици. Ако би био, слика би се звала прототипом, као што би, обратно, прототип био назван сликом. Ово није допустиво, зато што природа сваког има свој сопствене одредбе. Пре је прототип у слици по сличности ипостаси, пошто нема другог принципа њиховог разграничења. Према томе, ми не сматрамо да слици недостаје једнакост са прволиком и да има једну нижу славу у погледу сличности, него у погледу њене различите суштине. Суштина слике није природе која би се требала поштовати, мада онај који је насликан јавља се у њој за поштовање. Према томе, не постоји увођење различите врсте поштовања, већ слика има једно те исто поштовање са прототипом, у складу са једнакошћу ликова.

2. Није суштина слике оно што ми поштујемо, већ облик прототипа који је стављен на њ, пошто суштина слике није за поштовање. Није ни материјал оно што се поштује, него се поштује прототип заједно са обликом, а не суштина слике. Али ако се поштује слика, она има једно поштовање са прволиком, управо као што они имају исти изглед. Према томе, када поштујемо слике, не уводимо другу врсту поштовања различиту од поштовања прототипа.

3. Оне ствари које немају исти облик имају различиту врсту поштовања; али оне које имају исти облик имају такође једну врсту поштовања. Слика има један облик са прототипом: према томе, они имају једно поштовање.

4. Све што је неједнако различито је од онога што је једнако; и све што је слабо у слави нешто је друго у односу на оно што је супериорно. Они су двоје, а не једно. Али где је једнакост, неједнакост је потрпа; и где је идентичност, инфериорност и супериорност су уништене. Даље, слика цара такође се зове царем, и нема два цара, нити се његова сила поделила, нити је његова слава расцепкана. Према томе, једна је слава, и не уводи се друга врста поштовања, када се због Христа слика Христова поштује, мада очито то има мању и нижу славу у погледу начела њихових суштине.

5. Чак ако и допустимо да слика нема исти облик као прототип због недовољности уметничке вештине, ипак наш аргумент неће бити неисправан. Јер поштовање које се указује слици није утолико што не заостаје по сличности, него утолико што она наликује свом прволику. У овом случају слика има исти облик као и прволик; и нема два објекта поштовања, него један те исти, прволика у слици.

Исто је тако веран симбол крста у односу на живодавни крст по себи. И у овом случају такође опис нема потпуно исти облик као архетип, по дужини и ширини или било којим другом односу, те се зато он различито представља. Крст може да буде мали и велики, шири и ужи, са тупим или оштрим ивицама, са или без натписа. И још нисам споменуо различитости и истакнутости окова или различитости начина рада. Ипак, упркос таквим великим разликама, једно је поштовање симбола и прволика; јасно је тако да се исти лик препознаје у обома.

6. Ако се животворни крст поштује у своме симболу, пошто се суштина симбола не поштује одвојено - онда нужно нема две врсте поштовања када се Христос поштује у својој слици, пошто се суштина слике не поштује. Него је пре да је поштовање самог Христа и Христа у слици једно и исто.

7. Ако чиница да се Син разликује од Оца у неком погледу - он се разликује само по синовском својству - не спречава њега да има исту суштину и поштовање као и Отац, онда чиница да се слика у неком погледу разликује од прототипа - разликује се у погледу начела своје суштине - не спречава је да има исти лик и поштовање као њен прволик. Управо као што се Христос разликује од Оца по својој ипостаси, тако се он разликује од своје слике по својој суштини.

8. Ако се слика различито поштује од свог прволика, како се прволик види у слици, и слика у прволику? Очито, ми не опажамо Петров облик у Павлу, на пример; нити, напротив, ико види Павлов облик у Петровом облику. Јер исто се појављује у истом; али ствари које се разликују међусобно по лику не могу се појавити једна у другој. Него пре, слика Петрова се појављује у Петру, као што се Петар појављује у својој сопственој слици. Према томе, слика Христова не поштује се различито од Христа самог, него се поштује на исти начин, као што она има тачну сличност и лик са њиме.

9. Приговор иконобораца: "Ако сам Бог заслужује два поштовања - од нас и од анђела - како онда може бити једног поштовања слике са Христом, ако заиста исповедамо да је једно поштовање по сличности, а друго по природи? Према томе, две су врсте поштовања за једнога Христа због поштовања његове слике. То је безбожно."

Одговор: Ако, зато што ми приносимо поштовање само Богу, не треба да поштујемо слику Христову, из разлога што се две врсте поштовања уводе уместо једног поклонења, у складу са двојношћу слике и прволика, тада би поштовање Оца и Сина такође било двоструко, због двојности њихових ипостаси. Али ако је ово безбожно казати, јер је поштовање очигледно једно те исто у складу са јединством природе, онда је и поштовање Христа и његове слике такође једно, у складу са јединством ипостасних сличности, без обзира на различитост природе.

10. Ми говоримо о одношењу уколико је копија у прволику; једно се не дели од другог због овога изузев по разлици суштина. Према томе, пошто је за Христову слику речено да има Христов облик у свом цртежу, она ће имати једно поштовање са Христом, а не различито поштовање.

11. Тврдња иконобораца: "Како може једнакост поштовања бити сачувана у случају Христа и његове слике, ако је Христос по природи за поштовање, док се слика самовољно поштује? Јер ми свакако морамо рећи да се природни квалитет не може сасвим променити. Али ако је то тако, ништа не спречава слику да буде поштована по природи, а Христос да буде поштован произвољно. Тако је све збркано."

Одговор: Како може да се не сачува јединство поштовања, часна господо, у случају Христа и његове слике, ако је заиста слика лик Христа и открива Христа по себи? Свакако је добро познато и сагласно од свих да нико не може видети лице неког, рецимо Луке, у лицу другог, рецимо Томе. Јер сличност се показује у стварима које су потпуно налик, а не у стварима које се разликују једне од других по својим карактеристичним својствима. Ако је, дакле, ово тачно, и онај ко види слику Христову види Христа у њој, ми ћемо сигурно морати рећи да као што слика Христова има исти лик, тако она има и исто поштовање као Христос.

12. Оно што је слично по нечему слаже се са другим стварима делећи поштовање у складу са оним што му је слично. Оно што је слично на сваки начин, дели потпуно поштовање. Син је сличан Оцу у потпуности, пошто има исту суштину; према томе, он има и исто поштовање. Слика Христова личи на њега само по сличности његове ипостаси; према томе, она треба да дели и поштовање с њим.

13. Ако онај ко је видео слику види у њој лик прототипа, онда онај ко поштује слику нужно поштује појаву прволика у њој. Али, пошто је лик један, поштовање обојег мора бити такође једно.

14. Приговор иконобораца: "Ако слика која је направљена по Христу дели његово поштовање, како Он сам може да каже: "Славу своју никоме нисам дао?" Према томе, слика не дели поштовање. А ако не дели, онда човек мора признати да је то идолопоклоничко поштовање, пошто је друга врста поштовања уведена за то".

Одговор: Слика Христова није ништа друго до Христос, изузев очито разлике у суштини, као што смо опет показали. Следи да је поштовање слике поштовање Христа. Материјал слике се уопште не поштује, него само Христос који има свој лик на њој. Оне ствари које имају један лик очито је да имају и једно поштовање. Према томе, Христос не даје своју славу другој у својој сопственој слици, у којој пре добавља славу за самог себе, пошто је материјал нешто друго од лика. Без сумње, исти облик је у свим представама, мада су оне направљене с различитим материјалима. Облик не би остао непромењен у различитим материјалима ако није било тачно да нема никаквог удела с њима, већ је он појмовно раздвојен од материјала на којима се појављује.

15. Приговор иконобораца: "Ако је "Бог дух, и они који га поштују морају га поштовати у духу и истини," како нећете осудити себе за идолопоклонство, кад кажете да је Христос - пошто је он Бог - поштован у слици као и у духу?"

Одговор: Ко се неће зачудити лудилу иконобораца, који не знају разлику у учењу између икономије и теологије? Изрека о поштовању у духу и истини припада теологији. Јер пошто је Отац у духу, разуме се да се Он поштује у Светом Духу и Истини, која је његов јединородни Син. Али поштовање Христа у слици припада икономији. Мада је Христос у духу зато што је Бог, ипак је, такође, и тело, пошто је човек. Па макар се његова телесна слика представља у материји, ипак је неодољива од Христа, као сенка од тела. Ми не поштујемо материју слике, него Христа који је насликан на њој - Христа са киме заједно поштујемо Оца и Духа Светог.

Г. Будући да је Христос прототип своје слике, има један лик с њом, као и поклонење.

1. Прототип и слика су једно по ипостасном изгледу, а двоје по природи; једно биће се не дели у два лика, тако да затим нема учешћа или односа једно са другим; нити се једно и исто биће назива са два имена, тако да би у једно време прволик био назван сликом, и у друго време слика била названа прототипом. Јер ће се прототип увек називати прототипом, баш као што ће се слика називати сликом, пошто се једно никада не мења у друго. Мада је ово тако, и мада је број двојан, обоје имају један лик, и једно име у складу са сликом; као што се, на пример, царева слика назива такође царем, пошто нема два цара. Али ако је то тако, онда такође Христова слика има једно поштовање са својим прототипом - Христом.

2. Приговор иконобораца: "Ако је речено да Христос, који преко прототипа има однос са својом сликом, постоји наравно, а слика произвољно, како може да подразумевајуће постоји истовремено са произвољним? Јер није истина да чим се Христос види његова нацртана слика иде заједно са њиме. Према томе, пошто оне нису истовремене, оне немају једно поштовање, пошто су они одвојени неистовременошћу, у којој се слика јавља после Христа."

Одговор: Ако свако тело прати неодвојиво његова сенка, и нико ко је здраве памети не може рећи да је тело без сенке, већ напротив ми можемо видети у телу сенку која га прати, и у сенци тело које претходи, тако да нико не може рећи да је Христос без слике, ако Он заиста има тело са његовим карактеристичним обликом, већ пре можемо видети у Христу његову слику која постоји повезано и слику Христа јасно видљиву као и прототип. Из истовременог постојања обоба следи да када је Христос видљив, онда је и његова слика такође потенцијално видљива, и према томе је преносива помоћу отиска у било који материјал.

3. Чак да подразумевајуће није истовремено са произвољним, као Христос са својом сликом, ипак помоћу свог потенцијалног постојања, пре њеног уметничког настајања, ми увек можемо видети слику у Христу; управо као што ми, на пример, можемо видети да је сенка увек потенцијално придружена телу, чак иако јој облик није дат помоћу сијања светлости. На тај начин, није неразумно замишљати Христа и његову слику као ствари које су истовремене.

4. Прототип и слика спадају у категорију ствари које су повезане, као дупло и половина. Јер прототип увек подразумева слику које је прототип, и дупло увек подразумева половину у односу на коју се назива дупло. Јер неће бити прототипа тамо где није било слике; неће бити ничег дуплог, ако се нека половина није подразумевала. Али пошто ове ствари постоје истовремено, оне се схватају и постоје заједно. Према томе, пошто никакво време не посредује између њих, једна нема различито поштовање од друге, већ обе имају једно и исто.

5. Прототип и слика имају своје биће, као што је речено, једно у другом. Са променом једног, мења се друго, управо као што када се дупло промени мења се с њим и половина. Ако, дакле, Христос не може постојати уколико његова слика не постоји потенцијално, и ако, пре него што је слика уметнички настала, она постоји свагда у прототипу. Тада се уништава поштовање Христа од оних који не допуштају да се и његова слика поштује у њему.

6. Приговор иконобораца: "Оно што је слично у једном погледу, неслично је у другом погледу; како је слика слична са прототипом по изгледу, тако је неслична по природи. Према томе, слика није у потпуности што и прототип. Али пошто је то тако, обоје немају потпуно исто поштовање. Ако поштовање није потпуно, јалово је рећи да обоје имају једно поштовање."

Одговор: Утолико што слика наликује на прототип, она дели потпуно поштовање на основу сличности, не уносећи у поштовање материјал у којем се појављује. Јер природа слике је да буде препозната по сличности са прототипом, а разликују се по начелу својих суштина. Из тог разлога слика има исто име са прототипом. Али ако би постојала потпуна сличност, оно што смо рекли пало би у воду, и слика би била просто прототип. Било како, она наликује прототипу у потпуности по свом лику, али не и по својој природи. Према томе, обоје имају потпуно поштовање на основу сличности.

7. Мада је Син попут Оца по суштини, ипак онај који је рођен није као и нерођени, нити је тај који претходи. Ова својства која се опажају у божанској природи разликују се по томе што деле једно са другим. Али божанство је једно у три лица, као што је поштовање једно; и због једнакости природе поштовање није уопште неједнако због разлике својстава. Исто важи за слику и прототип. Мада у погледу различитости суштина немају исто поштовање - пошто се природа слике не поштује, мада се насликани појављује на њој - ипак у погледу једнакости ипостасног наликовања, поштовање је једнако у складу са потпуним наликовањем у обоје. Такође, у случају симбола крста и животворног крста по себи, поштовање симбола није потртно у поређењу са животворним крстом, него је пре изједначено по потпуном наликовању са прволиком.

8. Приговор иконобораца: "Ако је слика у Христу као пототипу чак пре него што је уметнички пренета у неку врсту материјала, биће исувишно описати слику, која се довољно види и поштује у њему."

Одговор: Тачно је да, пре него што је слика Христова пренешена на уметнички начин, она присутна у њему као прототипу. Зато онај ко се не може насликати на било који начин, није човек, него нека врста промашаја. Било како било, није допуштено назвати нешто прототипом ако то нема своју слику преносиву у неки материјал. Према томе, када исповедамо да Христос има везу прототипа, као било која друга индивидуа, он, без сумње, мора имати и слику преносиву с његовог облика и обликовану у неком материјалу. У супротном, он би изгубио своје човештво, ако није опажен и поштован кроз производ слике.

9. Печат је једна ствар, а његов отисак друга. Ипак, пре него што је притисак начињен, отисак је у печату. Не може постојати делотворан печат који није био направљен од неког материјала. Према томе, Христос, такође, уколико се не појављује на уметничкој слици, је у том погледу празан и неделотворан. Ово је чак апсурдно и мислити.

10. Ако онај ко гледа печат и његов отисак види сличан и непромењив облик код обоје, онда отисак постоји у печату и пре него што је отиснут. Печат показује своје честољубље кад чини себе способним за отискивање у многим различитим материјалима. На исти начин, мада верујемо да је Христова сопствена слика у њему пошто он има људски облик, ипак када видимо његову слику материјално описану на различите начине, прослављамо његову узвишеност још усхићеније. Јер не произилази да тварни отисак потиरे његово постојање у људском облику.

11. Јер архетип за слику и слика за архетип постоји, појављује се и поштује; не као да су им суштине једнаке, него што је лик јединствен. У погледу лика, јединствено поштовање припада обома, и није раздвојено због разлика природа.

12. Ако се сенка не може одвојити од тела, него стално постоји са њиме, чак и ако се не јавља; на исти начин, Христова слика се не може одвојити од њега. Као што сенка постаје јаснија са сунчевим сијањем, тако и Христова слика постаје видљивија за све када се појави отискивањем у материјалима.

13. Приговор иконобораца: "Пошто је сада наш Спаситељ на небесима, ми не треба да градим његове слике; јер свети апостол каже: Ми ходимо по вери, а не по виду."

Одговор: "Вид" се користи у значењу "врсте" пошто се разликује од рода: на пример, човек уопште; "вид" се такође користи за облик сваке индивидуе, којим се она разликује од других. О тим стварима апостол не говори овде. Морамо разумети да он користи "вид" у значењу изгледа ствари које долазе и надиласе садашње ствари. Јер кад он каже: "Ми ходамо по вери, а не по виду", додаје, "храбри смо, и радије би изишли из тела и отишли у дом са Господом". И још негде каже: "Јер сада видимо мутно као у огледалу, а онда ћемо лицем к лицу. Сада знам делимично, онда ћу знати потпуно, као што сам био потпуно познат. Преостају тако вера, нада и љубав."

Дакле, он каже да ми идемо тако вером, да видимо као у огледалу, лице у лице, истину ствари које долазе. С друге стране, као доказ да његова намера није била да забрани описивање Христовог телесног облика, једнако после његовог вазнесења, чујте шта каже на једном месту: "О будаласте Галаћани! ко вас је опчинио, вас, пред чијим очима је Христос био јавно насликан као разапет?" Ако је ово тако како верујемо, тако како видимо самог Христа распетог, из доброг разлога, нећемо погрешити ако га свагда цртамо. Јер ако оно што се опажа ментално док је отсутно, не би било такође чулно опажено преко описа, изгубила би се чак и његова ментална слика.

Превео: Зоран Ђуровић
preuzeto iz Sabornost, 1-2 (1998) str. 4-28

иди са странице [Откровење у бојама](#) на [Српске православне иконе](#)